

Biezonere vangsten van Lepidoptera in Nederland

door

H. W. VAN DER WOLF

ABSTRACT. — Records are given of Lepidoptera rare in the Netherlands. *Metzneria metzneriella* (Stainton) and *Coleophora salinella* (Stainton) are new to the Dutch fauna. *Monochroa suffusella* (Douglas) was reared from *Eriophorum*, and *Epinotia granitana* (Herrich-Schäffer) from *Chermes* galls on *Picea abies* L.

Wat mij bij de vlindervangst steeds weer opvalt is, dat de „ouderwetse” vangmethoden zoals opjagen, kloppen, slepen, netvangst in de schemering etc. zoveel interessante soorten opleveren, vooral bij de micro's. Ik kan iedere lichtvanger, die denkt dat hij nu wel weet wat er in zijn omgeving vliegt, aanraden eens wat vroeger van huis te gaan en een uur vóór zonsondergang een dijkelling, kanaaloever, bosrand of ruderaalterrein langs te lopen en één of meer van de genoemde technieken toe te passen. Het loont vaak de moeite.

Hieronder volgt een lijstje met interessante Nederlandse Lepidoptera, die door mij in de periode 1973-1976 gevangen of gekweekt zijn. Het betreft hier vooral vindplaatsen in de zuidelijke provincies, en een enkele in de buurt van Winterswijk. Twee soorten worden voor het eerst uit Nederland vermeld.

Metzneria metzneriella (Stainton). Nieuw voor de Nederlandse fauna. Vloog tussen 4 en 23.VI.1974 in Best in aantal boven de voedselplant *Centaurea*. Een menglichtlamp die midden tussen de voedselplanten stond, trok niet meer dan twee exemplaren aan. De vliegplaats is inmiddels ten offer gevallen aan de wegebouw. G. R. Langohr, die ik hierbij dank voor bevestiging van de determinatie, meldde mij dat hij de soort ook aangetroffen heeft, en wel op de Kunderberg, 30.VI.1976, 6 exemplaren (licht) en te Vrouwenpolder (Zeeland), 3.VII.1976, 1 exemplaar. Meyrick (1928: 604) geeft als verbreiding in Engeland op: in het z.o. van Kent tot Norfolk, noordelijker van Cheshire tot Durham, bovendien in N. Ierland, lokaal. Grabe (1955) kende de soort niet uit het Ruhrgebied. Lhomme (1946: 535) geeft vindplaatsen verspreid over Frankrijk, vooral in het zuiden, en één vindplaats in België (Rochefort). De rups leeft in de uitgebloeide bloemhoofdjes van *Centaurea* en overwintert daarin.

Monochroa suffusella (Douglas). Veldhoven, 29.IV.1976 ex pupa. Gekweekt uit afgeplukte stengels met zaadpluizen van *Eriophorum* (Wollegras). Door Snellen in 1871 gevangen in een moerasje op de Galderse Heide.

Teleiodes decorella (Haworth). Best, 9.VIII.1976 en 15.VIII.1976 enkele exemplaren op licht. De rups leeft in stengelgallen van *Epilobium* (Wilgeroosje).

Scrobipalpa obsoletella (Fischer von Röslerstamm). Cadzand, 3 en 7.VIII.1974. Acht exemplaren, die in de schemering boven *Halimione portulacoides* (L.) Aellen (Zoutmelde) vlogen. Door Bentinck (1958: 170) als nieuw voor Nederland vermeld van Terschelling. De soort is overigens niet speciaal gebonden aan Zoutmelde. Meyrick (1928: 633) geeft als voedselplant zowel *Atriplex* (Melde) als *Chenopodium* (Ganzevoet) op. Grabe (1955: 77) vermeldt dat de soort op veel plaatsen in het Ruhrgebied voorkomt en dat de rups eerst in een bladmineer leeft, dan in de stengel van Melde en Ganzevoet. Aangetaste stengels zijn te herkennen aan het boorgat met witachtig boormeel in de oksels van de zijtakken. Vaak bevinden zich verscheidene rupsen in een stengel. De verpopping vindt plaats in de grond.

Coleophora salinella (Stainton). Nieuw voor de Nederlandse fauna. Cadzand, 3 en 7.VIII.1974, vijf exemplaren, die samen met de vorige soort boven Zoutmelde vlogen. Tot nu toe, volgens Meyrick (1928: 764), alleen bekend van de Engelse kust, lokaal tot aan Lancashire. Hij schrijft dat de rups van september tot mei in een ronde zak op zaden van Zoutmelde leeft. Dr. A. Diakonoff was zo vriendelijk enkele exemplaren op te sturen maar Dr. J. D. Bradley, die de determinatie bevestigde.

Pammene agnotana (Rebel). Op 4.V.1974 ving ik overdag drie exemplaren op bloeiende

meidoorn, temidden van talrijke exemplaren van *P. rhediella* (Clerck). De determinatie werd bevestigd door Dr. A. Diakonoff. Tot nog toe waren slechts twee vindplaatsen in Nederland bekend (Bentinck & Diakonoff, 1968: 96). Daaraan kan nu Best toegevoegd worden.

Epiblema graphana (Treitschke). In de jaren 1973-1976 talrijk op het industrieterrein te Best boven *Achillea millefolium* L. (Duizendblad). De planten blijven hier erg klein, omdat er lagen puin en betonvloeren onder het aardoppervlak liggen. Op grote planten naast het industrieterrein zag ik de soort niet. Bentinck & Diakonoff (1968: 118) konden slechts vier Nederlandse vindplaatsen vermelden en noemden de soort zeer zeldzaam.

Epiblema turbidana (Treitschke), Eindhoven, 2.VI.1976, één exemplaar van deze zeldzaamheid werd in de schemering opgejaagd aan de rand van een leemkuil. De rups leeft van maart tot april in de wortelstok van *Petasites* (Mill.), (Groot Hoefblad). Ook deze vindplaats is inmiddels „onder de bulldozer” geweest. Van deze soort waren eveneens slechts vier vindplaatsen bekend (l.c.: 119).

Epinotia granitana (Herrich-Schäffer), Nuenen, 7.III.1975, ex pupa, en 17.IV.1975, ex pupa. Gekweekt uit *Chermes*-gallen op takken van *Picea abies* L. (Fijnspar) uit de tuin van H. Neyts.

Crambus silvellus (Hübner), zeer gewoon in het Wooldse Veen bij Winterswijk, 3 en 4.VIII.1976. De soort komt door een groot deel van het land lokaal voor, meestal op vochtige plaatsen.

Microthrix similella (Zincken). Deze soort, die ik nog niet eerder had gevangen, kwam op 12.VIII.1976 in één exemplaar te Soerendonk op het vanglaken. Grabe (1955: 9) vermeldt één vangst uit het Ruhrgebied. De rupsen leven bij elkaar tussen aaneengesponnen eikebladeren (zie ook Helmers, 1961: 111).

Ancylosis oblitella (Zeller). Een gaaf ♀ exemplaar kwam op 29.VIII.1976 op licht. De lamp stond opgesteld in een zandverstuiving te Soerendonk. Ik vond alleen vermeldingen uit de drie westelijke provincies van ons land, door Helmers (1965: 93) en Huisman (1965). De door Roesler (1973: 441) genoemde voedselplanten *Acacia tortilis* (Hayne), *Acacia farnesiana* (Willd.) en *Suaeda maritima* (L.) Dum. (Schorrekruid) zullen wel niet in Soerendonk voorkomen.

Eupithecia insigniata (Hübner), St. Geertruid, 15.V.1976. Een exemplaar van deze zeer schaarse soort kwam op het licht in een boomgaard.

Acronicta menyanthidis (Esper). Wooldse Veen, 3 en 4.VIII.1976, 4 exemplaren op licht. Een typische soort van vochtige heiden en hoogveengebieden, die dus steeds zeldzamer wordt.

Acknowledgment. — I hereby thank Dr. J. D. Bradley, Dr. A. Diakonoff and Mr. G. R. Langohr for their identification checks.

LITERATUUR

- Bentinck, G. A., 1958. Vangsten van zeldzame Lepidoptera in 1957 en eerder, en vijf nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna. - *Ent. Ber., Amst.* 18: 169-171.
- Bentinck, G. A., Graaf & A. Diakonoff, 1968. De Nederlandse Bladrollers (Tortricidae). *Mon. ned. ent. Ver.* 3: 1-209, 5 tekstfig., 99 pl.
- Grabe, A., 1955. Kleinschmetterlinge des Ruhrgebietes. - *Mitt. Ruhrlandmus. Stadt Essen* 177: I-XV, 1-159. 1 kaart.
- Helmers, G., 1961. Mededelingen betreffende Nederlandse Lepidoptera. - *Ent. Ber., Amst.* 21: 110-112.
- , 1965. Mededelingen betreffende Pyralidae. - *Ent. Ber., Amst.* 25: 93-95.
- Huisman, K. J., 1965. Lepidoptera van Goeree-Overflakkee. - *Ent. Ber., Amst.* 25: 153, fig.
- Lhomme, L., 1935-1949. *Catalogue des Lépidoptères de France et de Belgique*. II. Microlépidoptères: 1-1253. Auteur, Douelle (Lot).
- Meyrick, E., 1928. *Revised handbook of British Lepidoptera*: I-VI, 1-914. Watkins & Doncaster, London.
- Roesler, U., in Amsel, H. G., F. Gregor & H. Reisser, 1973. *Micro-lepidoptera Palaearctica* 4, Phycitinae, I. Trifine Acrobasiina. I-XVI, 1-752, 1-137, 170 pl.

Broodberglaan 20, 5628 EJ Eindhoven, the Netherlands.